

METODINĖ - PRAKTINĖ KONFERENCIJA

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS : DABARTIS IR PERSPEKTYVOS

Įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo rekomendacijos bendrojo ugdymo mokyklose

VILMA VOIŠNIENĖ

VILNIUS

2022-11-03

Medžiaga parengta pagal Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIMAS

BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE

REKOMENDACIJOS

<https://www.vilniausppt.lt/itraukusis-ugdymas-2/>

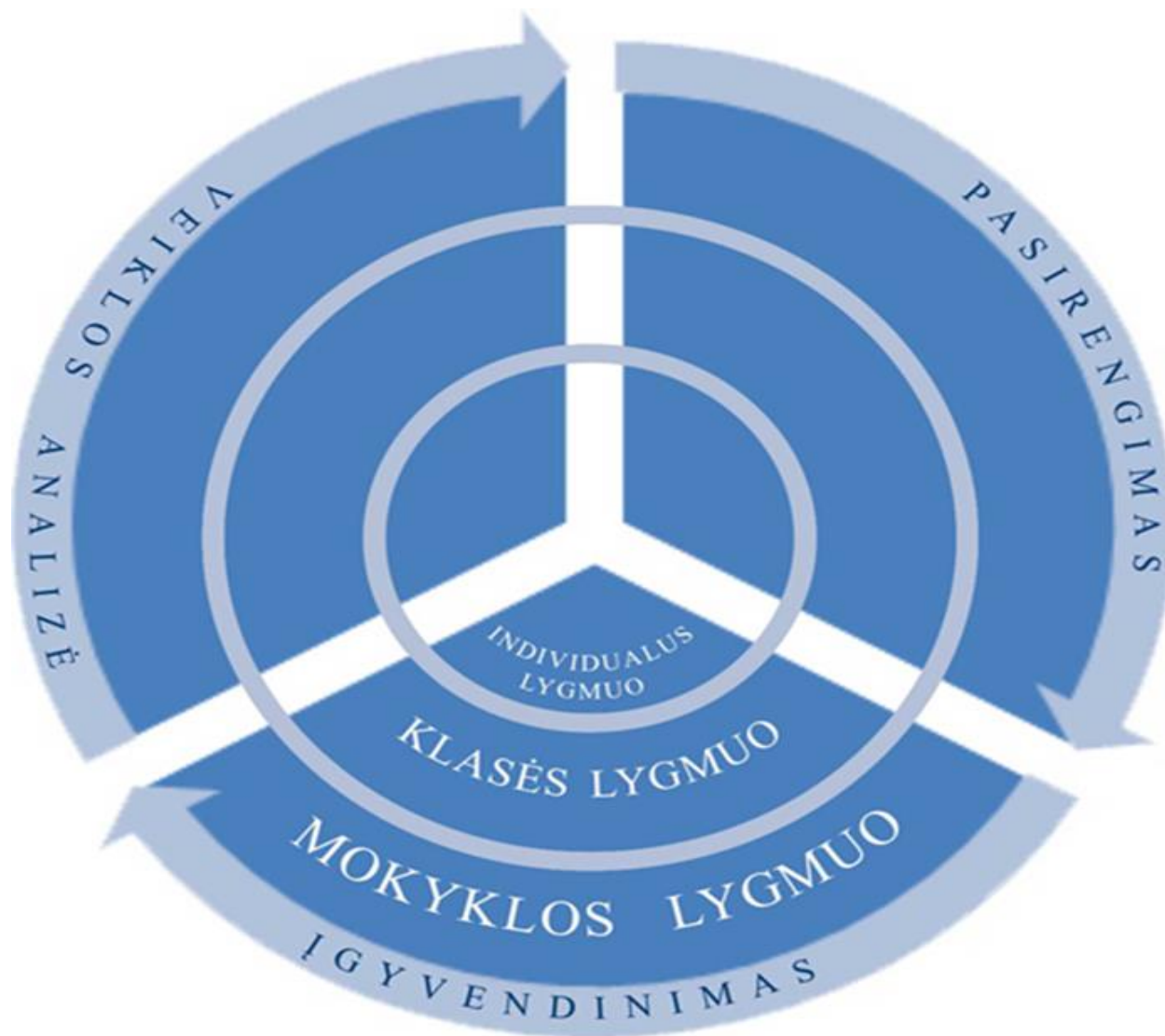
VILNIAUS PEDAGOGINĖ
PSICHOLOGINĖ TARNYBA

Rekomendacijose pagrindinis dėmesys skiriamas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukties klausimams aptarti

ĮTRAUKTIS. ĮTRAUKUSIS UGDYMAS

- **Įtrauktis** – švietimo sistema sudaro sąlygas kiekvienam asmeniui ugdytis, plėtoti savo galias ir gebėjimus, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę mokantis, socialinėje, kultūrinėje ir (ar) kitose veiklose ir būti nediskriminuojamam dėl ugdymosi poreikių įvairovės ir (ar) švietimo pagalbos reikmės.
- **Įtraukusis ugdymas** – procesas, kuriame atsižvelgiama į mokinių socialinę, kultūrinę, mokymosi įvairovę ir remiamasi veiksniais, padedančiais nustatyti bei šalinti kliūtis mokymuisi ir dalyvavimui švietime.

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ORGANIZAVIMO MOKYKLOJE MODELIS

VADOVŲ VAIDMUO

- **Pasirengimas** įtraukiajam ugdymui didžiaja dalimi turėtų būti vykdomas mokyklos lygmeniu.
- **Vadovų vaidmuo šiame etape yra pagrindinis.**
- **Veiklos analizė** mokyklos lygmeniu padeda kiekvienam mokyklos darbuotojui įsivertinti indėlį į ugdymo procesą.
- Vadovų vaidmuo šiame etape labai svarbus.

VADOVAUJANTI KOMANDA

- Mokyklos direktorius
- Pavaduotojai (VGK pirmininkas)
- Mokyklos tarybos pirmininkas
- Metodinės tarybos pirmininkas
- Klasių vadovai/auklėtojai
- Mokytojai specialiojo ugdymo ekspertai

VADOVAUJANTI KOMANDA

- Pasiskirsto sritimis
- Pasiskirsto vaidmenimis
- Mokyklos direktorius vadovauja komandai mokyklos lygmeniu
- Klasijų vadovai/auklėtojai vadovauja klasių komandoms

PASIRENGIMAS ĮTRAUKIAJAM UGDYMU

MOKYKLOS LYGMUO

Svarbu:

- mokyklos bendruomenės **nuostatos** dėl įtraukiojo ugdymo,
- **aplinkos pritaikymas** ir struktūravimas,
- **aprūpinimas** specialiosiomis mokymo(si) ir techninės pagalbos priemonėmis,
- mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų **kompetencijos**,
- pasirengimas bendradarbiauti, **komandinio darbo įgūdžiai**, sudėtingų situacijų valdymas,
- ugdymo plano pritaikymo patirtis, individualių pagalbos planų įgyvendinimas.

PASIRENGIMAS ĮTRAUKIAJAM UGDYMU

KLASĖS LYGMUO

- Mokytojų ir specialistų pasirengimas dirbti su įtraukiaja klase.
- Tėvų (globėjų, rūpintojų) pasirengimas suprasti klasės poreikius.
- Mokinių pasirengimas suprasti klasės poreikius.

PASIRENGIMAS ĮTRAUKIAJAM UGDYMOUI

INDIVIDUALUS LYGMUO

- Mokinio ugdymosi poreikių ir individualių mokymosi ypatumų pažinimas.
- Ugdymo pritaikymas mokiniui adaptacijos laikotarpiu.
- Mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, mokytojo padėjėjų kompetencijų teikti pagalbą mokiniui įsivertinimas ir plėtojimas.

MOKYKLA

The diagram is shaped like a school building. The roof is a blue triangle with the word 'MOKYKLA' in yellow. Below the roof are three horizontal lines representing eaves. The main body of the building consists of four colored rectangular blocks arranged in two columns. The left column has a blue block on top and a red block on the bottom. The right column has an orange block on top and a green block on the bottom. At the very bottom is a wide blue base. All blocks have a slight 3D effect with shadows.

Ugdymo aplinkos
ir priemonių
pritaikymas

Ugdymo pagalbos
planavimas

Klasių
komplektavimas

Mokytojų, švietimo
pagalbos specialistų,
kito personalo
pa(si) rengimas

ĮSTATYMAI, VERTYBĖS, MOKYKLOS NUOSTATOS

PALANKIOS APLINKOS KŪRIMAS MOKYKLOJE

- Psichosocialinė aplinka
- Fizinė aplinka
- Kompetencijos

PSICHOSOCIALINĖ APLINKA

- Sąveika tarp mokytojo ir mokinio
- Socialinės kompetencijos
- Psichikos sveikata
- Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas

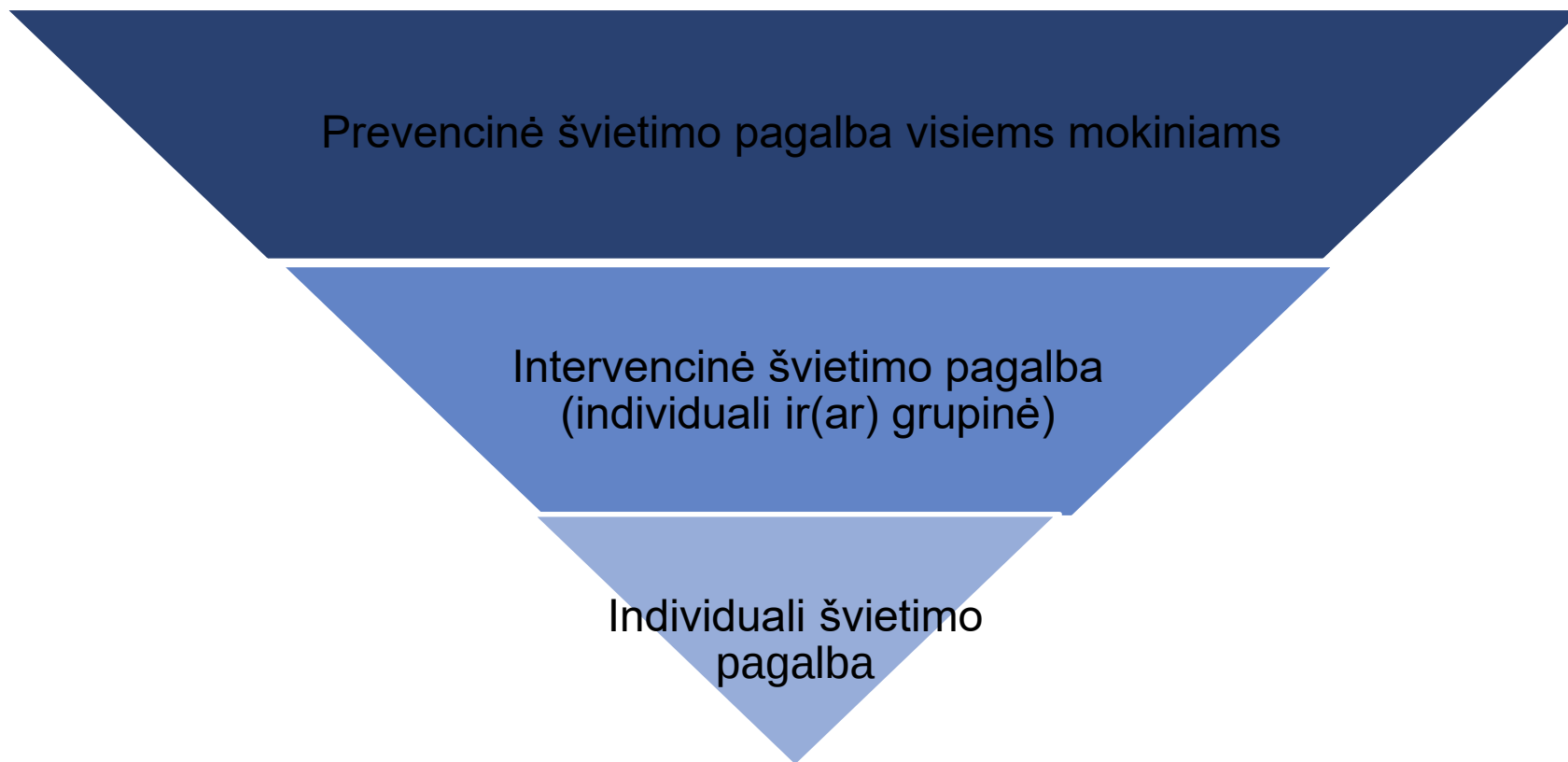
FIZINĖ APLINKA

- Vaikui saugios, patrauklios ir ugdymui palankios aplinkos kūrimas
- Aplinkos pritaikymas visiems vaikams
- Išmaniųjų technologijų panaudojimas

KOMPETENCIJŲ KĖLIMAS

- Kompetencijų kėlimo kursai, atsižvelgiant į konkrečios aplinkos poreikius
- Įtraukiosios aplinkos kūrimas, sudarant sąlygas mokiniams įgyti papildomų kompetencijų
- Įvairūs tikslinės ugdymo aplinkos kūrimo ir plėtojimo projektai
- **Tarpinstitucinis** bendradarbiavimas

AKADEMINĖ KOMPETENCIJA ↔ SOCIALINĖ, EMOCINĖ, ELGESIO KOMPETENCIJA

AKADAMINĖ KOMPETENCIJA ← → SOCIALINĖ, EMOCINĖ, ELGESIO KOMPETENCIJA

Individuali
švietimo pagalba

Intervencinė švietimo
pagalba (individuali ir(ar)
grupinė)

Prevencinė švietimo pagalba visiems

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIMAS

MOKYKLOS LYGMUO

- Bendruomenėje būtina formuoti **mokymosi visą gyvenimą** nuostatą.
- Mokyklos bendruomenei suteikiama **visapusiška informacija** apie mokyklos koncepciją, įtraukiojo ugdymo nuostatas, pagalbos galimybes, reagavimo sudėtingose ir (ar) konfliktinėse situacijose tvarką.

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIMAS

- Įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą **vykdo mokytojai**, švietimo pagalbos specialistai
- Pagrindinis darbas vyksta **bendradarbiaujant klasių komandose**
- Aktyviai **įtraukiami tėvai**
- Mokiniai mokomi **priimti pagalbą**, suprasti savo ypatumus, ugdomas jų psichologinis atsparumas

MOKYKLOS ADMINISTRACIJOS VAIDMUO

- Mokyklos vadovai :
 - **koordinuoja** įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą
 - vykdo įtraukiojo ugdymo mokykloje **stebėseną ir kontrolę**
 - **tarpinikauja** konfliktų sprendime
 - **šalina kliūtis** (nuostatos, pagalbos prieinamumas, pasirengimo gerinimas, aplinkos pritaikymas, mokyklos ryšių su kt. institucijomis plėtojimas)

ŠVIETIMO PAGALBA

- Švietimo pagalbos (logopedo, psichologo, socialinio pedagogo) **poreikį** mokiniui **įvertina** ir jos teikimą **skiria** mokyklos VGK.
- Bendrųjų programų pritaikymo ar individualizavimo poreikį, specialiojo pedagogo ir (ar) mokytojo padėjėjo pagalbos reikalingumą mokiniui, turinčiam SUP, **įvertina** ir **skiria** Pedagoginė psichologinė tarnyba.
- VGK **organizuoja ir koordinuoja** reikiamos pagalbos vaikui teikimą mokykloje, **prižiūri** individualių ugdymo ir pagalbos planų įgyvedinimą.
- Vilniuje VGK gali kreiptis į Tarnybos paskirtą mokyklos kuratorių ir kartu aptarti bendradarbiavimo dėl įtraukiojo ugdymo planą, žingsnius, galimybes.

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIMAS

KLASĖS LYGMUO

Klasės valdymas ir atmosferos kūrimas:

- Mokytojų bendradarbiavimas tarpusavyje, su švietimo pagalbos specialistais ir su mokinių tėvais.
- Klasės taisyklių sudarymas.
- Dėmesys vaikų tarpusavio santykiams, patyčių prevencija ir intervencija.
- Netinkamo elgesio prevencija ir intervencija.
- Tinkamas informacijos pateikimas, konfidencialumas.

ĮTRAUKIOJO UGDYMO ĮGYVENDINIMAS

INDIVIDUALUS LYGMUO

- Mokinio ugdymosi sunkumus mokytojas gali aptarinėti tik su jį ugdančiais mokytojais, specialistais bei mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir pačiu mokiniu.
- Maksimalus pagalbos mokiniui teikimas adaptacijos laikotarpiu.
- Individualių pagalbos planų įgyvendinimas, ugdymo pritaikymas.
- Mokinio pasiekimų vertinimas.

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS

MOKYKLOS LYGMUO

- Mokyklos administracija inicijuoja vidinį auditą, mikroklimato tyrimą, apklausas.
- VGK vykdo įtraukiojo ugdymo stebėseną, VGK posėdžiuose periodiškai analizuoja teikiamos švietimo pagalbos mokiniui veiksmingumą, prireikus koreguoja švietimo pagalbos būdus, formas.
- Mokykla atsakinga už tėvų (globėjų, rūpintojų) ir vaiko informavimą apie **pritaikyto ugdymo testinumo poreikį**, SUP turintiems mokiniams pereinant į kitą mokyklą.
- Svarbu įvertinti komandinį darbą, mokyklos bendruomenės narių iniciatyvumą.

Įtraukiojo ugdymo organizavimo mokykloje įsivertinimas turi būti atliekamas sistemingai.

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS

KLASĖS LYGMUO

- Klasės valdymas ir atmosferos kūrimas, klasės bendruomenės telkimas.
- Klasės ugdymas.
- Sėkmingų klasių procentas mokykloje, patirtis.

VEIKLOS ANALIZĖ, TOBULINIMAS

INDIVIDUALUS LYGMUO

- Mokinio savijauta (pamokų metu, bendraamžių tarpe, santykiuose su mokytojais ir pan.) įgūdžiai.
- Mokinio ugdymo(si) pažanga.
- Pagalbos veiksmingumas.

**ĮTRAUKTIS – ŽYMIAI SUDĖTINGESNIS PROCESAS, NEI VIEN
ĮVAIRIŲ POREIKIŲ TURINČIŲ MOKINIŲ PRIĖMIMAS Į
BENDRĄSIAS KLASES.**

Svarbiausias - žmogiškasis faktorius - mokytojų, švietimo pagalbos specialistų nuostatos, kompetencijos, jų ir kitų pagalbos mokiniui specialistų pakankamas kiekis mokykloje.

Įtraukusis ugdymas reiškia įtraukųjį gyvenimą. Santykis į įtraukųjį ugdymą yra esminis sėkmingų ir nesėkmingų mokyklų skirtumas.

MOKYKLOS VADOVŲ VAIDMUO. GALIMI ŽINGSNIAI

- Surašomos visos mokykloje veikiančios komandinio darbo struktūros (administracija, VKG, pedagogų taryba, metodinės grupės, klasių komandos, darbo grupės ir kt.)
- Suplanuojamas kiekvienos komandos posėdžių periodiškumas (kas savaitiniai pasitarimai, kas mėnesį, kas ketvirtį, kas pusmetį, kartą per metus ir pan.)
- Paskiriami rašytinai kiekvienos veikiančios komandos vadovai (pirmininkai, koordinatoriai, atsakingi asmenys)
- Kiekviena komanda nusprendžia kokie veiklos protokolai bus vedami, kaip bus registruojama veikla ir nutarimai.
- Administracija nusprendžia kaip dažnai, kokia ir koku būdu bus renkama komandų veiklos informacija, ataskaitos.

MOKYKLOS VADOVŲ VAIDMUO. GALIMI ŽINGSNIAI

- Užtikrinama, kad **kiekvienas** mokyklos pedagoginis darbuotojas, švietimo pagalbos specialistas, darbuotojas ugantis mokinius būtų įtrauktas į komandinio darbo grupę.
- Atsižvelgiama į komandos bendros veiklos pobūdį. Svarbu atsižvelgti: kuo retesni bendri pasitarimai, tuo ilgesnė gali būti posėdžių trukmė.
- Posėdžiai turi būti suplanuoti, laikytis **reglamento**, apibrėžti posėdžiaujančių vaidmenys (posėdžio pirmininkas; sekretorius; jei suplanuota tema, kas paruošia pranešimą).
- Mokyklos vadovai **savo pavyzdžiu** rodo kaip vesti susirinkimus, siūlo klausimų aptarimo metodus.
- Aktualūs Įtraukiojo ugdymo klausimai mokykloje turėtų būti svarstomi pradedant nuo bendrų visų darbuotojų susirinkimų ir perkeltant aktualius klausimus į mažesnes darbo grupes.

PASITARIMŲ TEMOS IR EIGA

- Pasirengimo įtraukiajam ugdymui klausimai:
 - Kokią patirtį mokyklos darbuotojai jau turi (su kokiais specialiuųjų ugdymosi poreikių mokiniiais dirbame sėkmingai)
 - Kas gali būti mokykloje įvardinti kaip darbo su SUP turinčiais mokiniiais, kritinėmis ar konfliktinėmis situacijomis ekspertai
 - Kam mokykloje reikalinga pagalba, kurią galėtų suteikti mokyklos ekspertai
 - Kokių žinių įgūdžių trūksta mokyklos darbuotojams, norint plėtoti įtraukųjį ugdymą (kokių SUP turinčių mokinių ugdymui trūkta geros patirties arba jos mokykla neturi ir pan.)
 - Kas galėtų suteikti reikalingas žinias, mokytį įgūdžių
 - Kokių priemonių ar aplinkos pritaikymo trūksta
 - Ką galima įsigyti, atlikti artimiausiu metu
 - Kaip galėtume įtraukti tėvus į pasiruošimą plėtoti įtraukųjį ugdymą mokykloje ir jo įgyvendinimą

METODAI STRUKTŪRUOJANTYS PASITARIMŲ EIGĄ

- SSGG analizės metodas (stiprybės, silpnybės, galios, grėsmės)
- Prioritetų įsivertinimo metodas
- Teminės suplanuotos diskusijos

SSGG analizė

- **Veiklos stiprybės** nustatomos atsakant į klausimus: ką mes darome gerai, už ką mus vertina?
- **Veiklos silpnybės** nustatomos atsakant į klausimus: ką darome netobulai, kas galėtų būti pagerinta, ko turėtume vengti, kas dažniausiai nepatinka mūsų paslaugų naudotojams?

Išorinių **galimybių ir pavojų** analizė atliekama atsakant į klausimus:

- kokių pokyčių aplinkoje tikimasi artimiausiu metu,
- kaip tie pokyčiai paveiks mokyklą (galimybės/grėsmės),
- kokios galimybės atsiveria, ar technologiniai pokyčiai kelia pavojų mokyklos veiklai ir t.t.

SSGG analizė

Vidiniai veiksniai

STIPRYBĖS

Ką mes darome gerai?

Už ką mus vertina?

Vidiniai veiksniai

SILPNYBĖS

Ką darome netobulai?

Kas galėtų būti pagerinta?

Kas dažniausiai nepatinka mūsų
produktų/paslaugų
naudotojams?

Išoriniai veiksniai

GALIMYBĖS

Kokias galimybes atveria pokyčiai aplinkoje?

Kokias galimybes suteikia technologiniai pokyčiai?

Išoriniai veiksniai

GRĖSMĖS

Kokių pokyčių aplinkoje tikimasi artimiausiu metu?

Kaip tie pokyčiai paveiks jūsų organizaciją?

Prioritetų įsivertinimas

Būtina įgyvendinti	1	2		
Labai svarbu įgyvendinti	3	4		
Nesvarbu				
Neaišku				
	Visos galimybės įgyvendinti	Įmanoma įgyvendinti	Neįmanoma	Neaišku

Apibendrinimas. Man buvo svarbu.....

DĖKOJU UŽ DĖMESĮ

Visi šypsosi ta
pačia kalba.

Mintys.lt